

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/59/2016
Identifikačné číslo spisu:	7506206247
Dátum vydania rozhodnutia:	16.02.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7506206247.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Obce Rešica, Rešica 119, zastúpenej JUDr. Ľudmilou Raffáčovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Pražská 4, proti žalovaným 1/ G., bývajúcemu v Y., 2/ X., bývajúcemu v Y., 3/ V., bývajúcemu v F., 4/ F., bývajúcej v S., žalovaní 2/ a 4/ zastúpení JUDr. Ľubicou Višňovskou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Štúrova 20, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 11 C 128/2006, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. septembra 2012, sp. zn. 2 Co 42/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ až 4/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa v konaní domáhala určenia vlastníckeho práva k polovici nehnuteľnosti parc. č. 1892 - orná pôda s výmerou 15377 m², zapísanej na liste vlastníctva č. XXX, katastrálne územie Y. na tom skutkovom základe, že v pozemnoknižnej vložke č. XXX je parcela vedená na Československý štát v 1/2 k celku. Právny predchodca žalovaných B. bol rozsudkom Okresného súdu v Moldave nad Bodvou č. k. T 59/52 z 24. apríla 1952 odsúdený za trestný čin ohrozovania zásobovania a bol mu uložený trest konfiškácie majetku. Tento rozsudok bol uznesením Okresného súdu Košice - vidiek č. k. 1 Rt 23/91 z 9. marca 1991 zrušený. Nakoľko právny predchodca žalovaných zomrel 30. mája 1988, bol rehabilitovaný posmrtno.

2. Okresný súd Košice - okolie rozsudkom z 24. októbra 2011 č. k. 11 C 128/2006-105 žalobu zamietol. Žalobkyni uložil povinnosť nahradiť žalovaným 2/ a 4/ trovy konania vo výške 100 %. Dospel k záveru, že zrušením rozsudku o prepadnutí majetku podľa zákona č. 119/90 Zb. o súdnych rehabilitáciách nastala právna obnova postavenia pôvodného vlastníka ex tunc. Právoplatné uznesenie č. k. 1 Rt 23/91-9, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. apríla 1991 obsahovalo aj výrok, ktorým sa zrušil rozsudok Okresného súdu v Moldave nad Bodvou č. k. T 59/92, ktorým bol skonfiškovaný celý majetok B. a preto uznesenie Okresného súdu Košice - okolie č. k. 1 Rt 23/91-9 sa stalo listinou

oprávňujúcou k prevedeniu záznamu do katastra nehnuteľnosti. Uzavrel, že neobstojí tvrdenie žalobkyne, že vlastnícke právo nemôže nadobudnúť osoba nebohá, nakoľko vlastnícke právo B. bolo navrátené ku dňu konfiškácie, t. j. k 24. aprílu 1952, kedy B. žil a bol spôsobilý nadobudnúť vlastnícke práva. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 151 ods. 7 O.s.p.

3. Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 20. septembra 2012 sp. zn. 2 Co 42/2012, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. ako vecne správny a účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami, vyhodnotením rozhodujúcich skutočností a právnym posúdením veci. Zdôraznil, že pokiaľ bol v katastri nehnuteľnosti vykonaný zápis, že vlastníkom nehnuteľnosti je pôvodný vlastník - X. (správne má byť: B. - poznámka dovolacieho súdu), ktorý zápis bol vykonaný na základe rozsudku o rehabilitácii, nebol zo strany dedičov dôvod, aby pokračovali v správnom konaní o vydanie nehnuteľnosti, nakoľko takéto konanie bolo nadbytočné a zrejme by bolo zo strany správneho orgánu zastavené, keďže zápis o vlastníctve už znel v ich prospech. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

4. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré odôvodnila ustanovením § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, c/ O.s.p., keďže jej podľa jej názoru bola postupom súdu odňatá možnosť konať. Žalobkyňa súdom nižších stupňov vytýkala, že ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné, čím bolo porušené jej právo na spravodlivé konanie. Namietala, že prvostupňové rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené najmä po právnej stránke a hodnotiace úvahy sú bez akéhokoľvek prepojenia na právne predpisy, ktoré súd aplikoval vo veci, čo je v rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolaciemu súdu vytkla absenciu jasnej a zrozumiteľnej odpovede na kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania, na ktoré poukazovala vo svojom odvolaní. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnych skutkových a tiež na nesprávnych právnych záveroch. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberala skutkový a právny stav veci.

5. Žalovaní 2/ a 4/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedli, že všetka právna argumentácia žalobkyne, ktorú uviedla do dovolania bola uvádzaná aj počas konania na súdoch nižších stupňov. Konštatovali, že odvolací súd považoval za správne, výstižné a presvedčivé dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré v celom rozsahu poukázal a zdôraznil, že nebol zo strany dedičov dôvod, aby pokračovali v správnom konaní ohľadom vydania nehnuteľnosti.

6. Žalovaní 1/ a 3/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrili.

7. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z.z., ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie v prejednávanej veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“). Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základných princípov C.s.p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1, 2 C.s.p.), ako aj o potrebe ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C.s.p.).

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého

rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

10. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Na rozdiel od odvolania (riadneho opravného prostriedku), ktorým možno napadnúť ešte neprávoplatné rozhodnutie, je dovolanie mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Občiansky súdny poriadok vychádza z tejto mimoriadnej povahy dovolania a v nadväznosti na to aj upravuje podmienky, za ktorých je dovolanie prípustné. Pokiaľ je odvolanie zásadne prípustné (ak Občiansky súdny poriadok v prípade niektorých rozhodnutí výslovne neustanovuje inak), dovolanie - naopak - je prípustné, len ak to Občiansky súdny poriadok výslovne uvádza. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto mimoriadnosť dovolania často zdôrazňuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inšinciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

11. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

12. V prejednávanej veci smeruje dovolanie výslovne len proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

13. Dovoláním žalobkyne nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok (výrok) odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

14. S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 vety druhej O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj

rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (por. napr. R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. ale nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto vade skutočne došlo.

15. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

16. Žalobkyňa v dovolaní výslovne namietala vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

17. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ide najmä o právo predniesť (doplniť, či dopĺňovať) návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj § 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 123, § 118 ods. 1, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.).

18. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd nezistil žiadne porušenie procesných predpisov zo strany súdov nižšieho stupňa, ktorým by došlo k odňatiu možnosti žalobkyne konať pred súdom. Žalobkyňa mala v konaní zachované všetky vyššie uvedené procesné oprávnenia a súd jej vytvoril priestor pre ich realizáciu. Žalobkyňa žiadne z vyššie uvedených porušení ani nenamietala.

19. Dovolateľka svoju argumentáciu o existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. založila na tvrdení, že rozhodnutia súdov sú nepreskúmateľné a neobsahujú zdôvodnenie tých skutkových a právnych otázok, ktoré boli pre posúdenie veci podstatné.

20. K tejto námietke dovolací súd odkazuje na zjednocujúce stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

21. S poukazom na citované stanovisko je vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľkou preto považovaná za tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá síce je relevantným dovolacím dôvodom avšak v súlade s konštantnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri napr. sp. zn. 3 MCdo 16/2008 a 6 Cdo 84/2010, 5 MCdo 10/2010, 3 Cdo 166/2012, 4 Cdo 107/2011) prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode len vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné (§ 238, § 239, § 237 O.s.p.).

22. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., a to napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd

najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém”, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

23. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie) spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Z odôvodnení sú zrejmé právne úvahy odvolacieho i prvoinštančného súdu (ich vecnou správnosťou sa dovolací súd nezaoberal), ktoré viedli k prijatiu záveru, že žalobkyňa nie je vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti. V dôsledku toho odvolací súd už v tomto smere ďalšiu odvoláciu argumentáciu žalobkyne nepovažoval za spôsobilú vyvrátiť správnosť prijatého záveru, že žalobkyňa nie je vlastníčkou nehnuteľnosti a za správny považoval aj záver, že pokiaľ bol v katastri nehnuteľnosti vykonaný zápis, že vlastníkom nehnuteľnosti je pôvodný vlastník B., ktorý zápis bol vykonaný na základe rozsudku o rehabilitácii tohto vlastníka, nebol dôvod zo strany dedičov pokračovať v správnom konaní ohľadom vydania nehnuteľnosti. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, na ktorých je rozhodnutie založené, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že žalobkyňa má odlišný právny názor než konajúce súdy, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

24. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v dovolaní napadnutom rozsudku, nemali za následok odňatie možnosti žalobkyne konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

25. Dovolateľka namietala i nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce použil správny právny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 ods. 1 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby boli tvrdenia dovolateľky o existencii tohto dovolacieho dôvodu opodstatnené (najvyšší súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p.

26. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodiť z § 239 O.s.p., ani z § 237 ods. 1 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jej dovolanie podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako procesne neprípustné odmietol.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.). O výške náhrady trov konania žalovaných rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.